

ANTON TRSTENJAK

8. januar 1906 Rodmošci–
29. september 1996 Ljubljana

Anton Trstenjak je s svojimi 50 izvirnimi knjigami znan predvsem kot psiholog. V svetovnem merilu je bil ob začetku 2. sv. vojne začetnik pedagoške psihologije, nato pa je s svojimi knjigami v Sloveniji uvajal več psiholoških panog. Med vojno se je specializiral v eksperimentalni psihologiji.

Trstenjakov zakon: »Pri barvnem spektru svetlobe je valovna dolžina v obratnem sorazmerju z reakcijskim časom.«

V neugodnih povojnih razmerah je dobil ponudbi za profesorsko mesto v Milanu in Gradcu, a ju je odklonil, ker je hotel delati doma za slovenski narod. Član SAZU je bil od leta 1979.

Njegovo najbolj osebno področje raziskovanja je bila antropologija. Rdeča nit njegove usmerjenosti je prodorno in človeško sproščeno znanstveno iskanje odgovorov na sodobna vprašanja ter trdna zasidranost na temeljih duhovne globine skupnega človeškega in posebej judovsko-krščanskega izročila evropske kulture.

Pri Trstenjaku se je potrdilo spoznanje, da je za učinkovitost, ustvarjalnost in pristnost strokovnjaka, ki dela z ljudmi in za ljudi, pomembno, kako trdne in med seboj povezane so tri »noge njegove delovne mize«: znanstveno raziskovanje, predajanje spoznanj skupnosti in živa solidarna pomoč ljudem.

Čeprav formalno ni bil psihoterapevt, so k njemu prihajali po nasvet in pomoč ljudje v stiskah. Nikomur ni odrekel dobre besede, plačilo zanjo pa šegavo odklonil, češ, če je treba za dobro besedo človeku plačati z denarjem, je blizu konec sveta; jaz ne bi rad, da bi bil prehitro.

»Vse človekovo življenje in vsi delovni naperi so usmerjeni iz biološke preteklosti v etično prihodnost.« (Anton Trstenjak: Biti človek, 1989)

Poleg tega, da je bil med pionirji v raziskovanju psihologije barv, je začetnik vrste drugih psiholoških panog pri nas: grafologije, pedagoške in pastoralne psihologije, psihologije dela, umetniškega ustvarjanja in ustvarjalnosti nasploh, v psihološkem svetovanju, psihologiji organizacije, ekonomski psihologiji, njegova priljubljena tema je bilo raziskovanje zaznavanja. Trstenjak je za svoje delo prejel številna znanstvena, državna, civilna in cerkvena priznanja in odlikovanja, tudi najvišja. L. 1983 je prejel zlati doktorat univerze v Innsbrucku, 1990 častni doktorat Univerze v Mariboru in 1994 častni doktorat Univerze v Ljubljani, 1993 pa ga je imenovala za svojega rednega člana Evropska akademija znanosti in umetnosti.

Trstenjakovo osebnost, njegov celostni znanstveni pristop k človeku in povezovalno vlogo med ljudmi označujeta dva stavka, ki veljata za njegovi življenjski gesli:

»Za človeka gre!« in »Skupaj držimo!«

ANTON INGOLIČ

5. januar 1907 Spodnja Polskava–
11. marec 1992 Ljubljana

»Vsa moja deška leta so pravzaprav napolnjevale zgodbe, najprej zgolj tiste, ki sem jih slišal, pozneje, ko so mi začele v roke prihajati knjige, pa tudi tiste, ki sem jih prebral v večernicah in drugih mohorjanskih knjigah, tudi Staretova Obča zgodovina je bila zame knjiga najbolj razburljivih zgodb.«

Rodil se je v obrtniško-kmečki družini na Spodnji Polskavi. Anton je bil najstarejši sin in naj bi prevzel družinsko obrt, vendar je bilo njegovo veselje do knjig močnejše. Osnovno šolo, ki jo je obiskoval v domačem kraju, je zaključil z odličnim uspehom.

Prvo pesem je napisal v zadnjem razredu ljudske šole. Šolanje je nadaljeval na gimnaziji v Mariboru, kjer je stanoval v podstrešni sobi, a ker je zelo pogrešal svoj domači kraj, se je kasneje vsak dan vozil z vlakom:

»In mnogo sem bral: na peronu pred odhodom vlaka, v vlaku in često, če sem bil sam, tudi na poti v Pragersko in s Pragerskega domov. Po knjige sem hodil v mestno in šolsko knjižnico, na posodo sem jih dobil tudi od vozačev, tu in tam pa sem si katero tudi kupil.«

Začel je pisati in kot tretješolec ustanovil literarni list Žarki. V Parizu je preživel eno šolsko leto na pariški Sorboni in se vrnil z diplomom profesorja francoščine. Jeseni 1928 se je vpisal na ljubljansko Univerzo na romanistiko in slovenščino. Že drugo visokošolsko leto v Ljubljani se je poročil z učiteljico Adelo. Rodila sta se jima hči Alda in sin Borut. Leta 1931 je diplomiral. Po končanem študiju ni našel zaposlitve, zato se je ukvarjal s pisateljevanjem.

»Moralimo se preživljati zgolj od več kot skromne ženine učiteljske plače pa od vrtička pred hišo in gozdnih sadežev pod njo ... V največji stiski, duševni in socialni, sem se slednjič lotil pisanja. Najprej sem napisal žalostno zgodbo iz svojih otroških let: med vojno (prvo svetovno) je mama nas otroke na božični večer poklicala v kuhinjo, kjer so moji dve sestri in mene čakala pod skromno osvetljenim in okrašenim božičnim drevescem še skromnejša darila.«

ANTON TRSTENJAK

Dela (knjižne izdaje – izbor)

- Psihologija umetniškega ustvarjanja, 1953
- Med ljudmi, 1954
- Človek v ravnotežju ali Nauk o značaju za vsakogar, 1954
- Zgodovina filozofije, 1957
- Človek v stiski, 1960
- Pota do človeka, 1956
- Če bi še enkrat živel, 1965
- Oris sodobne psihologije: zvezek 1: teoretična psihologija, 1969
- Oris sodobne psihologije: zvezek 2: uporabna psihologija, 1971
- Človek samemu sebi, 1971
- Človek in sreča, 1974
- Človek in barve, 1978.
- Hoja za človekom, 1986
- Človek in njegova pisava, 1986
- Misli o slovenskem človeku, 1991
- Po sledih človeka, 1992
- Slovenska poštenost, 1995

ANTON INGOLIČ

Nagrade in priznanja

- 1949 Prešernova nagrada leta 1949 za roman Pot po nasipu in leta 1978 za mladinsko književnost
- 1970 nagrada Osvobodilne fronte za roman Šumijo gozdovi domači
- Levstikova nagrada: leta 1958 za povest Tajno društvo PGC, leta 1967 za roman Gimnazijka
- 1978 Prešernova nagrada za mladinsko književnost
- 1983 nagrada AVNOJ-a leta 1983

Pripovedna dela za mladino (izbor)

- Udarne brigada, 1946
- Deček z dvema imenoma, 1955
- Tajno društvo PGC, 1958
- Mladost na stopnicah, 1962
- Gimnazijka, 1967
- Ptiček brez kljunčka, 1977
- Zgodbe mojega jutra, 1979
- Moje pisateljevanje, 1980
- Leta dozorevanja, 1987

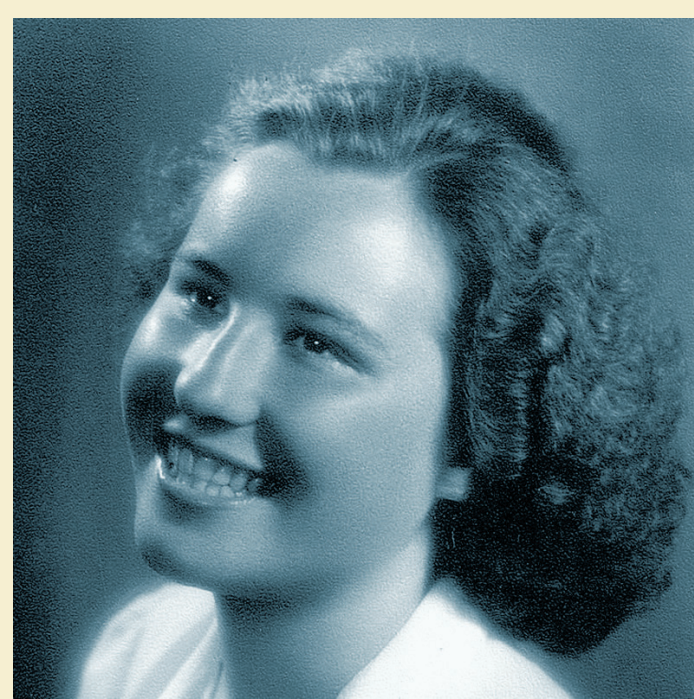
Prvo službo je dobil leta 1932 kot profesor slovenščine in francoščine na ptujski gimnaziji. Med drugo svetovno vojno je bil z družino izgnan v Srbijo, kjer je preživel štiri leta. Novembra 1944 so se preselili v Beograd, kjer je sodeloval v slovenskih oddajah Radia Beograd in v kulturno-posvetnem društvu Slovencev »France Rozman«. Po vojni je spet poučeval v gimnazijah na Ptuj in v Mariboru, nato v Ljubljani. Kot profesor se je upokojil leta 1965. Bil je glavni urednik revije Nova obzorja, od leta 1976 je bil dopisni član SAZU, od leta 1981 redni član.

Umril je v Ljubljani, pokopan pa je na Zgornji Polskavi. Po njem so poimenovali osnovno šolo na Spodnji Polskavi in ulico na Zgornji Polskavi.

»... kolikor dalje sem študiral zgodovinska dela o slovenskih kmečkih puntih, toliko bolj je v meni dozorevala misel, da o tistih časih, tistih ljudeh in tistih meni tako dobro znanih in dragih krajih napišem roman. Poleg razprav Boga Grafenauerja so mi razmere in probleme tistega časa odkrivale študije in razprave Jožeta Košarja, mojega ožjega rojaka ...« (Anton Ingolič: Pradedje, 1975)

Bil je zelo plodovit pisatelj, ukvarjal se je predvsem z romanom, povestjo, črtico in novelo. Pisal je tudi humoreske in potopise, scenarije za radio, film in televizijo. Vedno je iskal nove, sveže snovi, gradivo je zbiral iz življenja, ki ga je pozorno opazoval. Njegova dela so prevedena v 14 različnih jezikov.

France Štiglic je po njem napisal in z režiral TV-nadaljevanko, predvajano tudi drugod po svetu.

MILICA OSTROVŠKA

14. junij 1907, Koper–

5. april 1997, Maribor

Rodila se je v Kopru očetu Adolfu Schaupu in materi Zoe Borri. Otroštvo je preživela v Gorici, kjer je obiskovala osnovno šolo. Od tu je v času soške fronte zbežala preko Pazina, kjer je obiskovala gimnazijo, v Mariboru, kjer je leta 1925 maturirala. Odločila se je za študij nemščine, primerjalne književnosti in jezikoslovja na ljubljanski univerzi, kjer so jo poučevali France Kidrič, Jakob Kelemina in Ivan Prijatelj. Kot štipendistka pariške vlade je študijsko leto 1928/1929 preživela na Sorboni. Po diplomi se je leta 1930 zaposlila kot profesorica na gimnaziji v Vranju in se poročila s profesorjem glasbe Josipom Ostrovško, tri leta kasneje se je zaposlila na realni gimnaziji v Mariboru. Pod vplivom Srečka Kosovela je postala levičarka in neposredno pred začetkom druge svetovne vojne članica KPS. Ob začetku vojne je bila z družino pregnana v Srbijo. Službovala je na učiteljski v Jagodini; pridružila pa se je tudi tamkajšnji, med slovenskimi izgnanci delujoči organizaciji OF. Po osvoboditvi se je preselila v Maribor, kjer je opravljala vrsto javnih funkcij. Leta 1949 so jo zaprli na Goli otok. Ob izteku zaporne kazni, leta 1952, se je zaposlila kot administratorica na srednji glasbeni šoli v Mariboru. Od leta 1954 je na osnovni šoli Ivana Cankarja poučevala angleščino, na PA v Mariboru metodiko učenja tujih jezikov in na Višji ekonomsko-komercialni šoli nemščino, kjer je ostala do leta 1977.

V širšo javnost je leta 1926 stopila kot publicistka pri reviji Ženski svet in se priključila Neodvisnosti in Naši ženi. Po vojni je objavila zgodovinske knjige in več zgodovinskih člankov o uporih proti okupatorju v Mariboru in izgnancih v Srbijo in Bosno; teh je največ v reviji Borec. Prav tako je za potrebe pouka nemščine na Višji ekonomsko-komercialni šoli v Mariboru prispevala več skript. V 50. letih 20. stoletja je začela z zbiranjem gradiva za zgodovino NOB v Mariboru, ki ga je izvirno obdelala v knjigah Narodni heroj Jože Hermanko (Maribor 1963), Narodna heroinja Silvira Tomasini (Maribor 1964) in Kljub vsemu odpor (I–III, Maribor 1963, 1968; 2. razširjena izdaja, 1981).

»V Mariboru so se vedno našli novi ljudje, ki so bili pripravljeni delati v ilegali.« (Milica Ostrovška: Kljub vsemu odpor, 1968)

Ostrovškova je v Ženskem svetu objavljala pedagoške, polemično-kritične članke in leposlovje. Pri leposlovju so bile središče njenega zanimanja usode ženskih likov. Ni bila pretirana emancipiranka, saj v svoji prozi tradicionalni vlogi spolov ne nasprotuje. Prizadeva si za enakopravnost žensk, vendar ostaja odprta, saj namenja prostor tako tistim, ki ostajajo znotraj tradicionalnih okvirov, kot tistim, ki presejajo ustaljene predstave.

Pripovedništvo Milice Ostrovške je iskanje ravnotežja med tradicionalno utrjenim in presejajočim. Glavne ženske like je prikazala iz različnih perspektiv, opisovala je tako gospodinje kot pol- in srednje izobraženke. Nobeden od nazorov ni prevladujoč, temveč je prikazan zgolj kot ena od možnosti. Samske ženske tradicionalno gledano združujejo moško in žensko funkcijo, so izrazito samozavestne in ne vzpostavljajo partnerskega razmerja. Ženske, ki prevzamejo družinsko vlogo, so od moža finančno odvisne in so se mu zato pripravljene nekoliko podrežati. Optimizem oseb ima različne razloge: finančna neodvisnost, družinska, zakonska in materinska sreča, vera v moč višjega, ki je večinoma umetnost.

Zelo izstopajo naslovi, ki v večini najavljajo glavno osebo, tako da poudarijo njeno individualnost, sledi naslavljanje po dejanju, v središču je lahko predmet, najozje povezan z ženskim subjektom (primer: klavir kot simbol hrepenenja).

Vsebinsko-idejna odprtost in raznolikost oseb ustreza programskemu okviru revije Ženski svet, ki si je prizadevala pridobiti čim bolj raznoliko žensko publiko (od služkinj do izobraženek), jo izobraziti in postaviti temelj za izboljšanje političnega, socialnega in kulturnega položaja žensk in ji ponuditi širok razpon identifikacijskih možnosti. Optimistična naravnost in upornišvo ženskih oseb pa je v skladu z avtoričinim življenjskim prizadevanjem, da v življenju prevlada dobro.

ANTON INGOLIČ

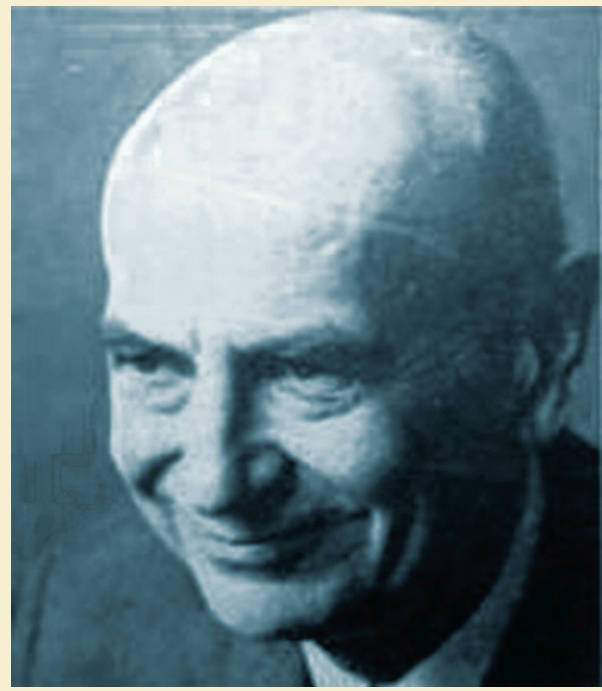
Proza za odrasle (izbor)

- Mlada leta, 1935
- Na splavih, 1940
- Pred sončnim vzhodom, 1945
- Likof-Mejnik, 1950
- Človek na meji, 1952
- Kje ste, Lamutovi?, 1958
- Črni labirinti, 1960
- Lastovka čez ocean, 1966
- Šumijo gozdovi domači, 1969
- Pradedje, 1975
- Gorele so grmade, 1977
- Podobe njenega življenja, 1985
- Tako je bilo, 1992
- Črni kurent, 1993

MILICA OSTROVŠKA

Dela

- Dva obiska, 1935
- O dveh, ki sta se poročila pod marelo, 1935
- O kraljični, ki se ni mogla smežati, 1937
- Drobec radosti daj!, 1938
- Vrnitev, 1938
- Klavir, 1940
- Kljub vsemu odpor, (1963–1968)
- Jože Hermanko, 1963
- Silvira Tomasini, 1964
- Slovenske kratke zgodbe med koncem ene in začetkom druge vojne, 2010

JOŽE KOŠAR

16. marec 1908 Stročja vas–
21. maj 1982 Maribor

Rodil se je vaškemu kolarju, ki je leta 1916 padel v vojni, in dninarici. Osnovno šolo je obiskoval v Ljutomeru, pri čemer ga je do 3. razreda finančno podpiral učitelj Zaherl, od 4. razreda naprej in vse do konca študija pa se je z inštruiranjem in priložnostnimi deli preživljal sam. Šolanje je nadaljeval na Klasični gimnaziji Maribor. Od leta 1928 do 1932 je študiral latinščino, grščino, zgodovino in arheologijo na ljubljanski univerzi. V času študija je bil član Akademskega društva Triglav, nekaj časa tudi njegov tajnik in predsednik. V letih 1934–1941 in 1950–1959 je bil profesor in ravnatelj na Klasični gimnaziji Maribor, po njeni ukinitvi pa v šolskem letu 1959/1960 še na Prvi gimnaziji Maribor. Leta 1939 se je v Mariboru poročil z učiteljico Zdenko Vodenik. V času vojne je od aprila do junija 1941 bil v različnih nemških taboriščih kot ujetnik. Konec istega leta je bil izpuščen iz ujetništva in se vrnil v Maribor ter bil brez službe do jeseni 1943, ko ga je nemški delovni urad poslal na delovno mesto uradnika v Judenburg na Zgornjo Štajersko. Delovno mesto je oktobra 1944 samovoljno zapustil in do oktobra 1945 ilegalno živel v Ljutomeru. Leta 1945 je ravnateljaval na Nižji gimnaziji v Gornji Radgoni, leta 1947 je bil zaposlen na Ministrstvu za prosveto v Ljubljani in dve leti pozneje na Ministrstvu za zunanje zadeve v Beogradu. Kljub nespornim dispozicijam za diplomatsko službo se je vrnil v Maribor in sodeloval pri ustanovitvi Založbe Obzorja (1950). V petdesetih letih je za Obzorja prevedel nekaj klasičnih del svetovne literature, med njimi Bajke o Heraklu in Utopijo Thomasa Mora. Med letoma 1957 in 1964 je urejal revijo Nova Obzorja (naslednico Obzorij in predhodnico današnjih Dialogov) ter zanjo prispeval članke o antični in sodobni literaturi. Leta 1960 je postal glavni urednik in direktor založbe. Kot eno izmed prvih nalog si je zadal izid Izbranega dela Stanka Majcna, kar mu je ob pomoči urednice Marje Boršnik uspelo leta 1967. Naslednje leto je začela izhajati zbirka Znamenja (zasnoval jo je ob pomoči literarnega zgodovinarja Dušana Pirjevca iz Ljubljane), ki je nato dolga leta veljala za temeljno zbirko humanistične literature v Sloveniji. Druga reprezentativna zbirka je bila zbirka Iz antičnega sveta, ki jo je urejal. Založba Obzorja je v času njegovega vodenja ustanovila tudi prvo slovensko tovarno gramofonskih plošč Helidon.

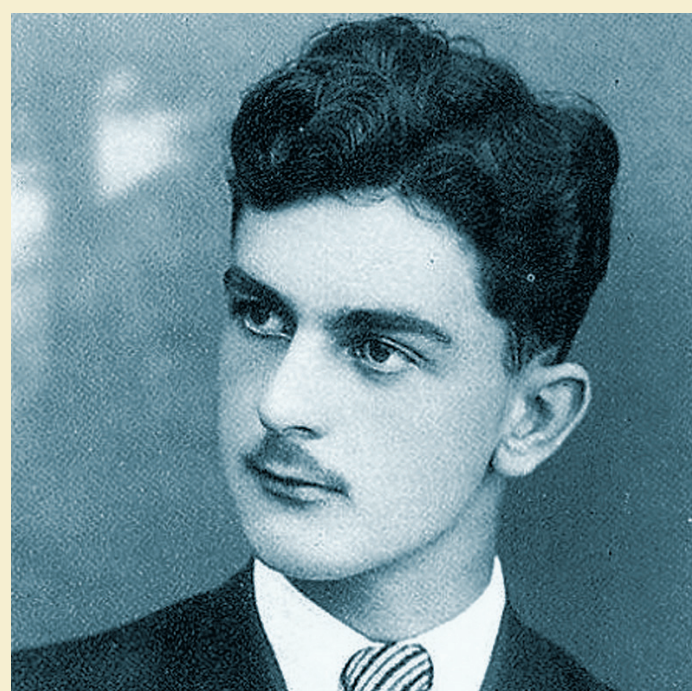
Kot urednik in direktor Založbe Obzorja je dajal prednost domačim ustvarjalcem in začetnikom. Mnoge od njih so druge založbe, npr. ljubljanske, zavračale, Košar jim je dal priložnost, da se prvič predstavijo bralcem. Izdajal je tudi dela, ki jih ni hotela ali upala nobena druga slovenska založba, npr. roman Črni dnevi in beli dan Dominika Smoleta.

Po upokojitvi leta 1973 je še naprej prevajal. Najbolj znana iz tega obdobja sta prevoda Platonove Države leta 1976 in njegovih Zakonov leta 1982. Za prevod Države je leta 1977 prejel Sovretovo nagrado. Ob psevdonimu Jože Kolar se je pod prevode podpisoval še s psevdonimi Peter Kolar, Tone Ločnikar in Mirko Košir.

»Klasično gimnazijo sem obiskoval in končal v Mariboru, filozofsko fakulteto (lat., gršč., zgodov. in arheol.) pa v Ljubljani. Kot dijak sem mnogo prebiral, v višji gimnaziji mi je prišla v roke tudi marksistična literatura. Socialni izvor, branje marksistične literature in v 6. razredu še zlasti prebiranje Kosovelove (Svobodne) mladine me je že razmeroma zgodaj približalo materialističnemu gledanju na svet in tudi socializmu.«

(Jože Košar, humanist in založnik, v F. in M. F. Hajnšek, 2000)

Jože Košar velja danes za eno izmed ključnih osebnosti mariborske kulture. Pokopan je na Pobrežju.

KAREL DESTOVNIK – KAJUH

13. december 1922, Šoštanj–22. februar 1944
Žlebnikova domačija, Šentvid nad Zavodnjami

»Karel Destovnik – Kajuh je bil pesnik mehkega srca in izostrenega čuta za vse vrste krivic, predvsem pa svobodna ptica, kakršna je tudi kanja, po kateri je dobil vzdevek.« (RTV SLO v Pozabljeni Slovenci [online])

Bil je prvi otrok Marije Vasle in Jožeta Destovnika. Vzdevek Kajuh je dobil po imenu rojstne hiše svojega deda v Skornem pri Šoštanju. Po OŠ v Šoštanju (1928–1933) je obiskoval gimnazijo v Celju, kjer so ga 1940 izključili zaradi komunističnih idej; šolanje je nadaljeval v Mariboru. Od 1934 bil aktiven član komunistične mladinske organizacije (SKOJ), poverjenik Slovenske mladine (za Šoštanj in delno za celjsko gimnazijo). Bil je aktiven v protifašističnih akcijah šoštanjskega Sokola. V začetku 1941 so ga internirali v taborišče Ivanjica v Srbijo.

KAREL DESTOVNIK - KAJUH

Nagrade in priznanja

- 1953 proglašen za narodnega heroja
- 1966 objavljeno njegovo Zbrano delo
- 1968 v Šoštanju odprt Kajuhov muzej
- 1969 postavitve spomenika pri njegovi rojstni hiši
- po njem se imenujeta OŠ v Šoštanju in Ljubljani, I. gimnazija v Celju, slovenska literarna nagrada in bralna značka

Ob napadu na Jugoslavijo je odšel s prostovoljci v Zasavsko hribovje; bil zaprt v Šmartnem pri Slovenj Gradcu, kjer je napisal Nenapisano pesem iz ječe, prvo slovensko pesem, ki jo je navdihnili trpljenje v zaporu. Septembra 1941 je ilegalno bival v Ljubljani in se vključil v NOB. Avgusta 1943 je odšel v partizane in bil vodja kulturniške skupine v XIV. udarni diviziji. Konec 1943 je v Starih Ogencah nad Juriščami divizijska tehnika na skromni zalogi papirja iz gradu Snežnik razmnožila zbirko njegovih Pesmi (v 38 izvodih, opremil Janez Weiss – Belač). Januarja 1944 je odšel z divizijo čez Hrvaško na Štajersko in bil 22. februarja ustreljen na Žlebnikovi domačiji v Šentvidu nad Zavodnjem pri nenadnem napadu nemške izvidniške patrolje; istega leta je izšla posthumna izdaja njegovih pesmi.

Pesmi je začel pisati v nižji gimnaziji in objavljati leta 1938 v Slovenski mladini, pozneje v Srednješolcu, Mladem Prekmurcu in Sodobnosti; hkrati je sodeloval v naprednem kulturnem in političnem življenju v Šoštanju. 1940 je napisal cikel Žalostnih in se pričel zanimati za pesništvo Majakovskega, ki ga je močno motiviralo. Pesem Stara žalostna pomeni Kajuhov največji predvojni literarni uspeh. V mariborskem obdobju je pričel pisati eseje (o nalogah sodobne poezije); kot prevajalec je sodeloval pri Knjigi za vsakogar (o sodobni ruski književnosti) ter prevedel dve črtici Maksima Gorkega. 1942 pripravil pesniško zbirko Markacije in z B. Štihom pisal dramo Mati. Pesmi s tematiko NOB je objavljali v Mladi Sloveniji, Slovenskem poročevalcu, Naši ženi, Setvi idr. Osrednji pesniški navdih so mu bila načela OF in ideja novega sveta. Pesniški vrh je dosegel v polemični Slovenski pesmi, ciklusu Ljubezenske in nekaterih značilnih ženskih pesmih (Kje si, mati, Materi padlega partizana, Materi treh partizanov, Dekle v zaporu). Prva tiskana izdaja njegovih pesmi je izšla v Klopčičevem uredništvu leta 1945 v Ljubljani. Po vojni je izšlo preko trideset različnih izdaj njegovih pesmi in veliko prevodov v druge jezike. Številne njegove pesmi so uglasbene.

**»Moja pesem ni le moja pesem,
to je krik vseh nas!**

**Moja pesem ni le moja pesem,
to je boj vseh nas!«**

(Karel Destovnik Kajuh: Zbrano delo, 1971)

Prve ljubezenske pesmi je posvetil Mariji Medvedovi, svoji prvi veliki ljubezni, z njo sta si izmenjala čudovita ljubezenska pisma, ki so končno na voljo tudi bralcem. Pred odhodom k partizanom se je navezal na Silvo Ponikvar, njegove zadnje pesmi pa je po nareku in spominu, s strojem na kolenih natipkala Marta Paulin – Brina, še ena lepotica, ki je zaznamovala življenje tega izjemnega pesnika. Zadnja njegova zbirka pesmi je izšla v osemtridesetih izvodih, množične izdaje, ki so jo načrtovali v diviziji, pa Kajuh ni dočakal. Za njim je ostal blokec, v katerega je še ena ženska roka zapisala zadnjo njegovo pesem, a je žal ta stran iztrgana.

ZLATA VOKAČ MEDIC

**23. september 1926 Murska Sobota–
7. marec 1995 Maribor**

Obiskovala je osnovna šola Lovrenc na Pohorju, nato klasično gimnazijo (1938–1941) in I. gimnazijo Maribor (1945–1947). Študij je 1949. nadaljevala na Filozofski fakulteti v Ljubljani, kjer je leta 1953 diplomirala iz ruskega jezika s književnostjo in primerjalne književnosti. Dve leti pred diplomo se je poročila z inženirjem Danilom Vokačem. Magistrski študij na Filozofski fakulteti v Beogradu je zaključila 1973 in na isti fakulteti leta 1979 tudi doktorirala.

Sprva je poučevala na srednjih šolah v Mariboru, Kamniku in Slovenski Bistrici ter na Pedagoški akademiji v Mariboru. Leta 1979 je postala docentka za rusko književnost in metodiko ter fonetiko ruskega jezika; poleg tega je predavala tudi slovenski jezik in književnost madžarskim učiteljem v Szombathelyu in Monoštru. S študenti je prirejala večere slovenskega leposlovja in od leta 1975 bila stalna sodelavka raziskovalnega projekta Ruska avantgarda pri Inštitutu za znanost o književnosti v Zagrebu.

Kot doktorica literarnih znanosti je leta 1994 dobila Glazerjevo nagrado za življenjsko delo – najvišje umetniško priznanje Mestne občine Maribor. Umrla je leta 1995 v Mariboru.

»Še malo pa bomo stopili na most, ki vodi čez reko. Siva reka Drava. Ljubila jo je. Napisala je, da se bova srečala ob tej reki. Mogoče čez dolga stoletja. Takrat ne bo več teh obzidij ne mestnih stolpov. Živel bo drugo mesto in drugi ljudje, ki bodo samo po svoji usodi podobni nam. Reka pa bo ostala ista. Bog moj, še enkrat mi nadeni težke in sladke okove prostora in časa, da se vrnem in poiščem svojo ljubljeno.« (Zlata Vokač Medic: Marpurgi, 1985)

Ukvarjala se je s sodobno rusko književnostjo. Pri raziskavah je prišla do pomembnih ugotovitev o zgodnjem pojavu ruskega nadrealizma. Tematizirala je bivanjski položaj evropskega judovstva, tudi s pomočjo lastnih dognanj o judovskih prebivalcih Maribora.

Za mladino je napisala deli: Vesele zgodbe o vampirjih (1994) in Prvo potovanje mačka Čunje (1995). Raziskave in članke je objavljala v Dialogih; v njih so izšli pripovedni spisi (Spomini na Bugojno').

KAREL DESTOVNIK - KAJUJH

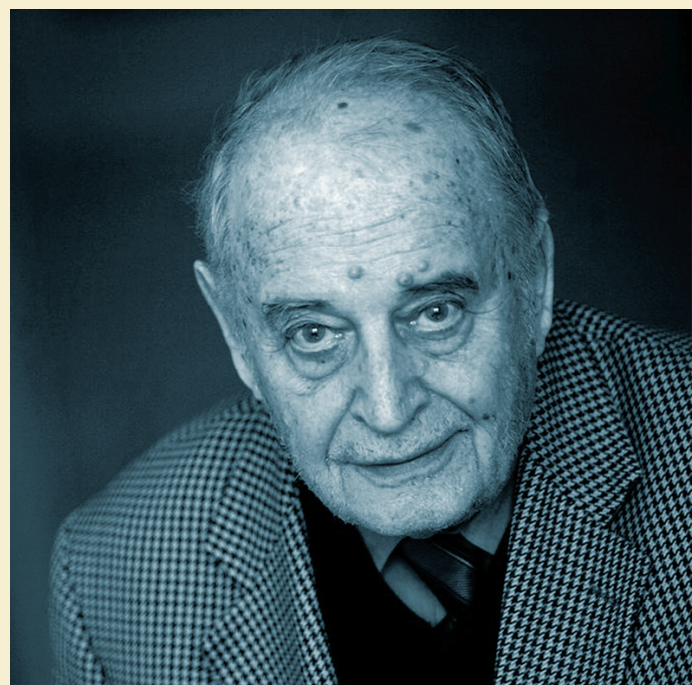
Dela

- Pesmi, 1944
- Zbrano delo, 1966
- Moja pesem, 1981
- Markacije: izbrane pesmi in pisma, 1982
- Jaz sem droben, droben list, 1982
- Moja pesem, 1985
- Slovenska pesem: izbrane pesmi, 1994
- Ljubimca z Vošnjakove ulice: pisma Silve Ponikvar in Karla Destovnika Kajuha, 2014
- Zbrane pesmi, 2015

ZLATA VOKAČ MEDIC

Dela (izbor)

- Poetika Konstantina Paustovskega, 1975
- Marpurgi, 1985
- Knjiga senc, 1993
- Zapiski predavanj iz ruske književnosti, 1966
- Formalna metoda, 1972

ŽARKO PETAN

**27. marec 1929 Ljubljana–
2. maj 2014 Ljubljana**

»Človek, ki veliko prestane, lahko piše knjige.«

Žarko Petan se je rodil v Ljubljani, 27. marca 1929, nato je deset let živel na Hrvaškem, pretežno v Zagrebu, do konca druge svetovne vojne v Trstu, pozneje pa v Mariboru, kjer je končal Prvo gimnazijo Maribor. Takrat je doživljal usodo mladeniča iz sumljive bogataške družine. Tisti čas mučne oblike odraščanja in 'hoje za očetom' je popisoval v avtobiografsko obarvanih pripovednih delih (Dvojčka, Preteklost).

Po življenjski zgodbi družine Petan – njegov oče je bil lastnik znane mariborske Kavarne Astorija – je Jože Pogačnik leta 1989 posnel istoimenski film.

Leta 1957 je diplomiral na Ekonomski fakulteti v Ljubljani, leta 1977 pa še na Akademiji za gledališče, radio, film in televizijo v Ljubljani iz gledališko-radijske režije.

Leta 1959 je bil na vojaškem sodišču v Beogradu obsojen na sedem let zapora, a so ga leta 1961 zaradi pomanjkanja dokazov oprostili. Kot je nekoč dejal, so takrat nastali prvi aforizmi.

»V letu in pol, kolikor sem bil zaprt, sem se jih učil na pamet, ker nisem imel papirja. Pozneje sem izdal svojo prvo zbirko aforizmov,« je dejal pred leti.

Preživljal se je s pisanjem filmskih kritik, reportaž, člankov in intervjujev z znanimi osebnostmi pri reviji Tovariš. Bil je eden od ustanoviteljev gledališke skupine Oder 57. Sprva je delal kot časnikar in svobodni umetnik, nato pa postal stalni režiser v ljubljanski Drami in enaindvajset let deloval v Mestnem gledališču ljubljanskem. Dve leti in pol je služboval tudi kot direktor na RTV Slovenija.

Njegov režiserski opus obsega več kot sto dvajset uprizoritev. Režiral je v vseh slovenskih in mnogih tujih gledališčih, najpogosteje na Dunaju, v Hamburgu, Krakovu in Trstu. Napisal je okrog osemdeset radijskih iger, šestdeset knjig, dvajset gledaliških besedil in televizijskih iger. Uveljavil se je tudi kot literat. Njegov opus je izjemno obsežen. Osrednja elementa njegovega pisateljstva sta humor in satira. Poleg aforizmov, ki jih je napisal skoraj 10.000, je pisal tudi romane, novele, gledališke, radijske in televizijske igre, pesmi in eseje. Njegova dela so prevedena v 27 jezikov.

Njegovo družbeno in družabno komunikativnost, ki se je zmeraj izogibala previsokim slonokoščenim stolpom umetnosti, morda najbolje ponazarja še en aforizem:

»Kdor se zadnji smeje, se bo smejal sam.«

Pisal je tudi za otroke. Njegovo prvo otroško delo – Pravljice za Jasmino (1962) – je bilo posvečeno hčerki, pri poznejših delih pa sta bila navdih in pobudnika njegova vnuka.

Bil je član Društva slovenskih pisateljev, Slovenskega PEN in Društva francoskih dramskih avtorjev.

Za svoje delo je prejel vrsto, pretežno tujih nagrad, med njimi tudi najvišje avstrijsko državno odlikovanje za dosežke na področju umetnosti, avstrijski častni križ prvega razreda in priznanje Beograjskega aforističnega kroga za življenjsko delo. Med slovenskimi je tudi nagrada Prešernovega sklada leta 1966, zlati red za zasluge leta 2004 ter nagrada mesta Maribor – Glazerjeva nagrada za življenjsko delo, ki jo je prejel leta 2007.

»Politiki se trudijo razdeliti svet na tri enake polovice.« (Žarko Petan: Avtobiografija, 1972)

PETER BOŽIČ

**30. december 1932 Bled–
10. julij 2009 Ljubljana**

Njegov oče je bil železničar, zato se je družina večkrat selila. Mati mu je zgodaj umrla in oče se je ponovno poročil. Osnovno šolo je obiskoval v Novem mestu in Mariboru. Med drugo svetovno vojno je bil z družino izseljen v Vroclav, kjer je nadaljeval šolanje. Leta 1945 je v Nemčiji doživel in preživel strahovito bombardiranje Dresdna. Veliko dni je preživel v nemških zakloniščih in bunkerjih. Ti dogodki so nanj travmatično vplivali.

Po osvoboditvi je obiskoval klasično gimnazijo v Mariboru, kjer je sodeloval v dramski skupini in prijateljeval z avtorji ilegalnega gimnazijskega glasila Iskanja, zaradi česar je bil leta 1951 obsojen zaradi protidržavnega delovanja in dobil petletno prepoved šolanja. Čeprav so mu kazen leto kasneje črtali, je ostal politično zaznamovan.

V Ljubljani je naprej študiral gozdarstvo, nato slavistiko na Filozofski fakulteti. V tem času je boemsko živel in študija ni dokončal. Sprva se je preživljal s pisanjem, po služenju vojaškega roka je deloval kot knjižničar in učitelj v Krvavi Peči na Dolenjskem. Bil je samostojni književnik, novinar, urednik. Urejal je revijo Mentor, objavljaj še v Besedi, Reviji 57 in v Perspektivah. Zaposlen je bil tudi na Ministrstvu za kulturo. Bil je mentor mladim avtorjem. Do ukinitve Odra 57 je bil najbolj radikalen dramatik svoje generacije.

Peter Božič je poleg Jožeta Javorška začetnik drame absurda na Slovenskem. Z njegovo

ŽARKO PETAN

Dela za mladino (izbor)

- Pravljice za Jasmino, 1962
- Andrejčkova glava je prazna, 1967
- Obtoženi Volk, 1978
- Pravljice za očeta, 1986
- Metka in Janko, 1988
- Pravljice za dedija, 1993
- Pet Pepelk, 1994
- Ja-Ga, 1995
- Štiri mladinske igre, 2001

Dela za odrasle (izbor)

- Pesniški zbirki
- Definicije, 1989
- Zgodbice, 1995

Pripovedna dela

- Humoreske z napako, 1962
- Črni smeh, 1970
- Nebo na kvadratu, 1979
- Dvojčka, 1983
- Poloneza, 1991
- Ubežali smo svobodi, 1992
- O revoluciji in smrti, 2000
- Spominjanje (2002)
- Moji včerajšnji sodobniki, 2003
- Poznal sem jih, 2006

Drame

- Votli cekini ali Popotovanje od očeta in nazaj, 1983
- Mrtvi so svobodni, 1988
- Maščevanje je grenko, 1991
- Igre in igrice, 2004

Aforistika

- Prepovedane parole, 1966
- Slečene misli, 1969
- Avtobiografija, 1972
- Tisoč en aforizem, 1986
- Pred nami potop, 1992
- Sadovi zmot, 2000
- Smejte se previdno, 2004
- Kdor išče, ga najdejo, 2005

PETER BOŽIČ

Nagrade

- 1970 Župančičeva nagrada
- 1972 nagrada Prešernovega sklada za roman Ubil sem Anito
- 1988 zlata značka Boršnikovega srečanja
- 2002 Srebrni častni znak svobode Republike Slovenije

Romani

- Izven, 1963
- Na robu zemlje, 1968
- Jaz sem ubil Anito, 1972
- Zemlja: njen opis in njeno potovanje, 1976
- Očeta Vincenca smrt, 1979
- Chubby was here: Zapisi iz spomina, 1987
- Zdaj, ko je nova oblast, 1993

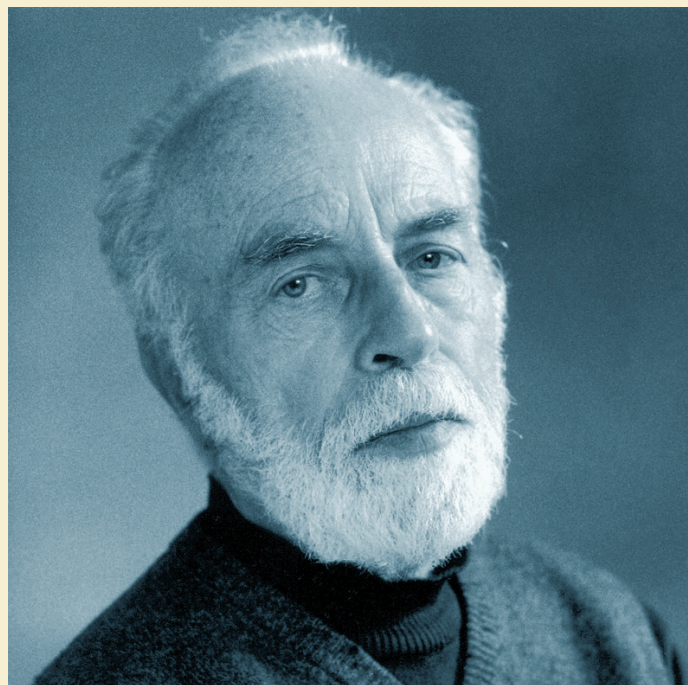
dramatiko za Oder 57 v šestdesetih letih prejšnjega stoletja, še očitneje pa v naslednjem desetletju, je tudi slovensko gledališče dobilo priložnost, da sicer z veliko zamudo uveljavi revolucijo form, ki so jih že zdavnaj osvojili slikarstvo, kiparstvo ali glasba. Delil je usodo mladih povojnih intelektualcev, ki so v petdesetih in šestdesetih letih prenovili slovensko dramatiko in predstavljali prvi val kulturniške opozicije.

»Očetu Vincencu se je nenadoma zazdel cel svet do konca okrušen, tako kot kakšna stara lončena peč, ki je sicer še topla, vendar pa je počena povsod, kjer je to le mogoče, in iz vseh špranj in lukenj se ven suklja dim ... tako da je vprašanje, če se jo sploh splača še zakuriti ... saj se bo nekega dne sesedla.« (Peter Božič: Očeta Vincenca smrt, 1979)

Bil je angažiran javni intelektualec, prepoznaven po drobni postavi, živahnosti in vzkipljivosti. Leta 1999 je Vinko Möderndorfer režiral kratki dokumentarni TV-film Človek v šipi – portret Petra Božiča. Slovenski gledališki muzej je leta 2013 pripravil razstavo portretov Petra Božiča akademskega kiparja Mirsada Begića.

Prozo je začel pisati v gimnazijskih letih. V mariborski dijaški reviji Svit je objavil kratke pripovedi Vrnitev, Oči so ugasnile in Bele pike. V reviji Beseda je objavil pripovedi Beli šal, Človek in senca, Mož v mesecu, v Reviji 57 pa pripoved Živali bežijo, ki so bili ponovno objavljeni v izboru novel Človek in senca. Za ta dela je značilna pravljíčnost, poetičnost in liričnost. Po prihodu v Ljubljano v šolskem letu 1954/55 je tako kot številni drugi mladi pod vplivom povojnih filozofskih in literarnih struj Zahoda nastopil proti prenovljenemu realizmu v slovenski književnosti. Razvijal je filozofijo, ki išče smisel človeškega bivanja.

Božičeva prozna dela so zaznamovana s sodobno eksistencialistično filozofijo, značilne so poudarjene groteskne prvine. Avtor raziskuje dve dimenziji človeškega življenja, ljubezen in smrt. Osebe njegovih proznih besedil so izobčenci, nemoralni ljudje, ki se sperti z družbenimi normami skrivajo v svojem svetu domišljije. Prikazuje življenje ljudi zunaj meščanske urejene družbe. Literarni liki so ujeti v svojem položaju »izven«; njihovo usihanje lahko ustavi le smrt. Peter Božič je eden glavnih predstavnikov drame absurda v sodobni slovenski književnosti. Njegove igre se zgledujejo po angleški in francoski sodobni drami. So večinoma kratke eno- ali dvodejanke, ki se odvijajo v abstraktnem času in prostoru. Uprizarjajo nenavadno, nelogično, izkrivljeno dogajanje. Pisatelj tako kot v proznih delih tudi v dramah v središče postavlja ljudi z roba življenja. Njihove usode so dodatno obarvane z odtujenostjo, nemočjo in tragiko, dialog oseb je na videz nepovezan. V dramskih delih smeši malomeščansko miselnost in nemoralno, s čimer opozarja na konflikt posameznika s samim sabo in okolico v meščanski družbi.

MARJAN TOMŠIČ

7. avgust 1939 Rače pri Mariboru

»Od nekdanj me je vznemirjalo vse, kar je bilo neznan, skrivnostno. Za tem sem tupal, to raziskoval.«

Rodil se je 7. avgusta leta 1939 v Račah pri Mariboru. Osnovno šolo je obiskoval v Račah in v Slivnici, šolanje pa nato nadaljeval na Prvi gimnaziji v Mariboru. Študiral je slavistiko na Filozofski fakulteti v Ljubljani.

Kot slavist je poučeval na Grahovem pri Cerknici, nato je vrsto let delal kot učitelj in mentor na dveh istrskih šolah, OŠ Marezige in OŠ Gračišče, kjer je s svojimi učenci zapisoval istrske 'povedke'. Pod njegovim mentorstvom sta izhajala dva šolska lista: Varda in Bekači. Nekaj časa je bil zaposlen tudi kot časnikar in novinar na Radiu Koper, pri Primorskih novicah in pri Delu. Od leta 1986 je samostojni kulturni delavec. Živi in ustvarja v Istri.

Marjan Tomšič je eno osrednjih imen slovenske proze zadnjih desetletij. V njegovem opusu sta zaznavna dva temeljna tokova. V odmevnejšem se ukvarja z Istro, njenim bogatim izročilom in sodobno izkušnjo. V nekoliko manj znanem segmentu njegove proze imamo opraviti s fantastično satiričnimi prijemi, ki po eni strani segajo v najgloblje predele človekove duše, po drugi pa ostro analizirajo družbeno realnost. Najpogostejše teme njegovega znanstvenofantastičnega pisanja so katastrofe, ki grozijo naši civilizaciji, stiki vesoljskih bitij z Zemljani in nove oblike vesoljskega komuniciranja. Tomšičeva proza izhaja iz duhovnega in socialnega okolja Šavriških Brd, z vplivom istrske zgodovine, jezika in trdoživosti njenih ljudi. Druga dva vira sta njegov posluš za človekovo notranjost, dialog in ustvarjalna domišljija. S svojim čutom za pravljíčno in fantazijsko resničnost dokazuje medsebojno povezanost vsega živega.

»In vse poti so se razpirale pred njim, odpirale so se kot cvetovi; omamno dišeči, polni ljubezni in neslutnih radosti življenja.« (Marjan Tomšič: Oštrigeca, 2019)

Najprej je pisal za odrasle, kasneje pa se je odločil pisati tudi za otroke in mladino. Tomšičevo prvo mladinsko delo Super frače so zanimiv prikaz otroštva in samosvoje podoba surovega obdobja v nedavni preteklosti. Pisatelj skozi otroške oči govori o otroških igrah, prijateljevanju z vrstniki, otroških raziskovanjih, spopadu s šolo, občutku strahu, osamljenosti, drugačnosti, zatekanju v domišljijo, otroškem nasilju, nasilju odraslih, vojnih grozotah, lakoti, navezanosti na starše, otroških ljubezenskih igricah, bratovskih sporih, sli po maščevalnosti, najrazličnejših stiskah, žilavosti in trmoglavosti in o svojevrstni sreči.

Doslej je objavil enajst romanov, osem zbirk novel in črtic in osem mladinskih del. Predvajano je bilo devetnajst radijskih iger, humoresk in satir. Napisal je dvanajst dramskih tekstov.

Tomšič je za svoje delo prejel več nagrad. S svojim delom pa je prispeval tudi k literarnemu razvoju slovenske Istre.

PETER BOŽIČ

Drame

- Človek v šipi: Igra z epilogom, 1970
- Zasilni izhod: Enodejanka, 1970
- Križišče: Enodejanka, 1970
- Vojaka Jošta ni: Vesela igra, 1970
- Kaznjenci, 1970
- Dva brata: Komedija, 1967
- Obisk stare mame, 1968
- Panika: Igra, 1977
- Komisar Kriš: Tragična igra v 30. prizorih, 1979
- Španska kraljica: Igra, 1985
- Šumi, 2009

MARJAN TOMŠIČ

Pesniška zbirka

- Rubinaste in zlate čaše (Revalart 2000)

Romani

- Ti pa kar greš, 1987 – Kajuhova nagrada
- Kafra, 1988
- Šavrinke, 1986
- Oštrigeca, 1991 – Nagrada Prešernovega sklada
- Zrno od frmentona, 1993
- Ognjeni žar, 1994
- Vrnitev, 1998
- Škatlarji, 1999
- Norček, 1996
- Grenko morje, 2003

Zbirke novel in pripovedi

- Krog v krogu, 1968
- Olive in sol, 1983
- Kažuni, 1990
- Južni veter, 2006

Mladinska dela, pravljíce za otroke in odrasle

- Super frače, 1988
- Noč je moja, dan je tvoj, 1989
- Zgodbice o kačah, 1996
- Frkolini, 1998
- Katka in Bunkec, 2000
- Kar je moje, je tudi tvoje, 2004
- Bužec on, bušca jest, 2007
- Uroki polne lune I, II in III, 2008–2013

Dramatika

- Pločevina, 1960
- Reka, 1992
- Oštrigeca (filmski scenarij), 1996
- Bušca jaz, bužec on (monokomedija), 1997
- Humbala Tata (satirična komedija), 1997
- Jezus Križani, 1998
- Šandrinke, 2000/2001
- Marjuča, 2001

FRANČEK RUDOLF

5. september 1944 Lipovci

Klasično gimnazijo je obiskoval v Mariboru, iz filmske in televizijske režije pa je diplomiral na Akademiji za gledališče, radio, film in televizijo v Ljubljani.

Objavljal je v Mladi misli 1958, glasilu Prve gimnazije Maribor in Mladih potih, pesmi v Katedri – mariborskem študentskem glasilu, v Tribuni, Dialogih, v Sodobnosti in Literaturi. 1968.

Več let je deloval kot samostojni kulturni delavec. Med letoma 1976 in 1977 je bil zaposlen kot dramaturg (Viba film), v letih 1980–1981 pa v Pionirskem domu v Ljubljani. Nato je spet deloval kot svobodni umetnik, filmski pedagog in kritik. Bil je tudi poslanec v Republiški skupščini in glavni urednik Radia Slovenija.

Rudolfovo književno delo zajema pesmi, članke in kritike za Katedro, Tribuno, Mladino. Pisal je tudi filmske scenarije, televizijske igre in filmske kritike za »Ekran«. Med letoma 1965 in 1985 je pisal gledališke drame in igre za odrasle in mladino, med letoma 1972 in 1994 in od 1998 dalje pa je pisal romane. Pisal je tudi televizijske kritike in literarne kritike.

Leta 1989/90 je bil predsednik Ljubljanskega Mestnega sveta Slovenske demokratske zveze, od leta 1991 do 1998 predsednik Zveze kulturnih organizacij Slovenije, po tem letu pa njen podpredsednik. Bil je član raznih političnih strank: Zveze komunistov Jugoslavije, Slovenske demokratske zveze, Demokratske stranke, LDS-a, Združene liste in DeSUS.

Rudolf je izoblikoval poseben tip lahkotne, satirično parodične in aktualistične proze in dramatike.

»Zbirka nervoznih možicev in globoko dihajočih ženskic bo že jutri obogatila genetski potencial Evrope. Že jutri bodo vsi pravi Evropejci, nikoli več se ne bo nikomur posvetilo, od kod so prišli.« (Franček Rudolf: Trampolin, 1999)

Za njegov slog pisanja so značilni romani Kam je mama šla (1975), Fotosinteza Linhart (1978), Očka, vrni se nam zdrav (1981), Škodljivost smeha (2003) ali igre Celjski grof na žrebcu (1969) in Veronika (1980). Rudolf piše tudi otroške igre, radijske igre, TV igre in filmske scenarije. Franček Rudolf je doslej nastopil že v številnih vlogah; bil je samostojni književnik, dramaturg pri Viba filmu, filmski pedagog, posvečal pa se je tudi politiki. Leta 1990 je prejel nagrado Prešernovega sklada.

Za scenarij in režijo filma Ritem dela je prejel Srebrno Badjurovo nagrado (Celje, 1979), za film Ritem dela Plaketo festivala kratkega filma v Beogradu (1980). Na Sterijinem pozorju je prejel nagrado mladih za dramo Koža megle v izvedbi SNG Trst in režiji Jožeta Babiča (1978). Leta 1990 je prejel nagrado Prešernovega sklada za roman Odpiram mlin, zapiram mlin (1989).

Literaturo dvajsetega stoletja na slovenskem imenuje »vulgarni sočrealizem« in se ima za predstavnika tega prevladujočega stila.

Njegov oče je Branko Rudolf (1904–1987), pesnik in publicist, likovni kritik, upravnik Umetnostne galerije Maribor.

MARIJA ŠVAJNCER

1949 Maribor

Rodila se je v pisateljsko-novinarski družini. Mama Marija in oče Janez sta vse, kar sta ustvarila v življenju, napravila sama. Izšla sta iz revščine, vendar sta premogla moč in duhovno bogastvo. Marija je sprejela njuno dediščino ter jima je hvaležna za miselno širino in svobodo, ki sta ji ju omogočala.

Osnovno šolo in gimnazijo je obiskovala v Mariboru. Še kot dijakinja Prve gimnazije je postala prejemnica dijaške Prešernove nagrade za ciklus pesmi Pesimizem neke mladosti. V Ljubljani je študirala filozofijo in primerjalno književnost. Iz filozofije je diplomirala, magistrirala in doktorirala. Pesmi in proza je v mladosti objavljala v Dialogih, Katedri, Tribuni in Večeru, pravljice pa v 7 D.

Od leta 1974 je zaposlena na Pedagoški fakulteti v Mariboru. Sprva je predavala filozofijo kot skupni predmet in etiko na področju družboslovja, od leta 1993 pa je predavala Zgodovino filozofije II in etiko.

»Merila, ki govorijo o tem, kdaj imamo opraviti z grdim filozofom, so etične in politične vrste. Povezana so s človekovimi pravicami in s starim dobrim pravilom, da človek nikomur ne stori tega, česar ne bi želel, da kdo stori njemu.« (Marija Švajncer: Grdi filozofi, 2018)

Z literaturo se je začela spet ukvarjati v zadnjih letih. Napisala je več pesniških zbirk in otroške zgodbe. Poslala jih je slovenskim založbam, vendar še čaka, da se bodo uredniki odzvali nanje. Na natečaju Mladike je prejela leta 2010 prvo nagrado in leta 2011 drugo nagrado za ciklus pesmi.

FRANČEK RUDOLF

Pesniške zbirke

- Dnevi v predalu, 1968
- Sentimentalne elegije, 1971
- Dež, ulice, mesec, 2004

Romani

- Kam je mama šla?, 1975
- Fotosinteza Linhart, 1979
- Očka, vrni se nam zdrav domov, 1981
- Jazbečar iz jantarja, 1984
- Odpiram mlin, zapiram mlin, 1989
- Parnik Jesenice-Trbovlje, 1994
- Harmonika in kavka, 2001
- Jahta med drevjem, ljubezenski roman, 2004
- Lov na zombije, 2005
- Tolmun na dnu reke, 2006
- Oko zaljubljene krastače, Antena, 1974

Dela za otroke in mladino

- Lepa muca in lepi muc, 1992
- Zgodbe za otroke
- Škodljivost smeha od vrtca do mature, roman, 2003
- Slikanice za otroke
- Papagaj Vprašaj in črni pes Pazi, Univerzum, 1984
- Papagaj Vprašaj in lastovka Črna puščica, Univerzum, 1984
- Papagaj Vprašaj iz nebotičnika, Univerzum, 1984
- Papagaj Vprašaj se spušča in spušča, Univerzum, 1984
- Trnuljčica preveč in trije palčki, 1974
- Vžigalnik, 1983

MARIJA ŠVAJNCER

Dela

- Círil Zlobec – pesnik ljubezni, 1995
- Etika I, 1995
- Spoznavanje in modrovanje, 1999
- Esej o zlu, 2002
- Človek, življenje in filozofija, 2009
- Sive pesmi, 2011
- Nisem se skrila, 2011
- Vpogled v azijsko duhovnost, 2012
- Samotni bralec, 2014
- Pisane pesmi, 2015
- Kamnite pesmi, 2015
- Kdo neki me zasleduje, 2018
- Igralca: v spomin na Gašperja Tiča in Jerneja Šugmana, 2019

BOJAN SEDMAK

1958 Maribor

»O stranskih učinkih zgodb se posvetujte s pesniki.« (Bojan Sedmak: 1000 boanov, 2019)

Bojan Sedmak, profesor slovenščine in filozofije, andragog in lektor, je vsestranski ustvarjalec – avtor 10 knjig različnih literarnih zvrsti (pesmi, kolumne, eseji, aforizmi, dnevniki ...), glasbeni tekstopisec in kantavtor, sicer pa profesor slovenščine na PGM.

JANJA VIDMAR

23. marec 1962 Ptuj

Še pred osnovno šolo se je družina preselila v Maribor, kjer je Vidmarjeva dokončala osnovno šolo in se vpisala na Prvo gimnazijo. Po nedokončanem študiju v Ljubljani je v Mariboru na Pedagoški fakulteti diplomirala iz mladinske književnosti ter pedagogike. Po izobrazbi je profesorica slovenskega jezika in pedagogike.

Avtorica pisateljuje od začetka devetdesetih let 20. stol. in ima status samostojne delavke v kulturi. Je članica Društva slovenskih pisateljev, članica upravnega odbora tega društva, predsednica društvene Sekcije za mladinsko književnost in pobudnica Nagrade desetnica, ki je bila prvič podeljena leta 2004. Bori se za postavitev mladinske literature v ospredje književnosti. Od leta 1996 je svobodna umetnica. Poleg knjig za otroke in mladostnike piše tudi scenarije za otroške oddaje. Leta 1997 je napisala scenarij za slovenski celovečerni film Blues za Saro. Na Slovenskem je Janja Vidmar znana predvsem kot avtorica mladinske realistične proze, ki se uvršča na področje socialno-psihološkega romana. Svoja dela objavlja tudi v revijah in časopisih, večinoma zgodbe in romane.

»V malem parku pred Prvo gimnazijo so se shajali najzloglasnejši mariborski čupavci. Z gojzarji in športnimi copati Borovo so mazali klopi in si podajali steklenico in koristne podatke o tabletkah. Najbolj brezzobi, zaraščeni in zanemarjeni so bili največje legende.« (Janja Vidmar: Pink, 2008)

V ospredje dogajanja svojih socialno-psiholoških romanov in povesti je Vidmarjeva postavila odtujenost in razslojenost slovenske družbe. Avtorica v skoraj vsakem delu odpira različne tabuizirane teme, kot na primer smrt, homoseksualnost, nasilje med vrstniki, nasilje v družini, motnje prehranjevanja, ksenofobija in delitev ljudi po verski pripadnosti na način, ki razkriva moralno razsežnost. Njeni literarni junaki prihajajo iz različnih socialnih okolij, toda se njihove poti kljub temu večkrat križajo.

TADEJ GOLOB

16. september 1967 Maribor

Tadej Golob je slovenski pisatelj, novinar, kolumnist in alpinist. V času študija je delal kot honorarni delavec na športnem programu TV Slovenija, nato je postal urednik revije za avtomobilistične in motociklistične športe Grand Prix, kasneje pa glavni urednik revije za ekstremne športe Grif in avtor številnih intervjujev v reviji Playboy.

Tadej Golob je eden najbolj samosvojih slovenskih avtorjev s tematsko izredno raznolikim naborom del. Med pisci se je pojavil s knjigo Z Everesta, v kateri popisuje smučanje Dava Karničarja z najvišje gore sveta, na vrh katere se je povzpel tudi sam. Kot pisatelj je nase opozoril leta 2010, ko je za svoje delo, roman Svinjske nogice prejel nagrado Kresnik. Zaslovel je s serijo kriminalnih romanov o Tarasu Birsi (Jezero, Leninov park in Dolina rož), podpisal pa se je tudi pod več odmevnih biografij, tudi o nekdanjem košarkarju Petru Vilfanu, glasbeniku Zoranu Predinu, košarkarju Goranu Dragiču, političarki Alenki Bratušek, igralki Mileni Zupančič in odvetniku Petru Čeferinu.

»Tako da me je to s konji malo skrbelo, čeprav, ajde, tam pri Martinu Krpanu niso kaj dosti tekli, razen mogoče, ko sta se dvobojevala, tam že, no, pa še tam je šlo bolj za en tak sloumoušen in, zdaj, statičnega konja narisat ipak ni neka znanost.« (Tadej Golob: Svinjske nogice, 2009)

BOJAN SEDMAK

Poezija

- Tisto, 2012
- Zamahi med belo, rdeče: (pesnitev za dnevno rabo), 2014
- 1001 boan, 2016
- Mobi poljubi moji ljubi, 2016
- Mraken ali bitje ponoči, 2018
- Imenuj zrak, 2019

Proza

- Zdaj za prej pozneje: (kolumne, dnevnik: 1991–1997), 2013
- 999 boanov, 2017
- Potem za zdaj že kdaj: (triade subjekta S), 2017
- 1000 boanov, 2019
- Mešani na žarkih [Zvočni CD], 2014
- Z nosilca na nosilca [Zvočni CD], 2015

JANJA VIDMAR

Mladinska dela (izbor)

- Princeska z napako, 1998
- Debeluška, 1999
- Sence poletja, 2000
- Baraba, 2001
- Nimaš pojma, 2005
- Zoo, 2005
- Pink, 2010
- Kebarie, 2010
- Tretja možnost, 2014

Scenariji

- Junaki petega razreda, 1993
- Moj prijatelj Arnold, 1996
- Blues za Saro, 1997
- Roza v kraljestvu svizca, 2003
- Moj brat Luka, 2005
- Dihaj z mano, 2006

Priznanja in nagrade

- 1998 Nagrada večernica: Princeska z napako
- nagrada Medaglia d'oro, Parole senza frontiere 1999: Princeska z napako
- nagrada Medaglia d'oro, Parole senza frontiere 2003: Sence poletja
- 2005 nominacija za Slovenko leta
- 2006 Nagrada desetnica: ZOO
- posebno priznanje, Parole senza frontiere 2006: Prijatelj
- 2007 Glazarjeva listina
- 2008 Nagrada večernica: Pink
- 2010 Nagrada desetnica: ZOO
- 2010 za roman Angie wprestižno priznanje IBBY Honour List 2010
- 2013 Nagrada desetnica: Kebarie

TADEJ GOLOB

- Dolina rož, 2019
- Leninov park, 2018
- Kot bi Luna padla na Zemljo: biografija Milene Zupančič, 2018
- Nespodobni odvetnik: biografija dr. Petra Čeferina, 2018
- Jezero, 2016
- V svojih čevljih: zgodba Alenke Bratušek, 2018
- Ali boma ye!, 2013
- Svinjske nogice, 2009

JURE ALEKSEJEV

Študiral je strojništvo na Univerzi v Mariboru. Nase je mladi Mariborčan opozoril s knjižico *Za pest esejev* (2011), v njej pa še prav posebej s predlogom nove slovenske ustave.

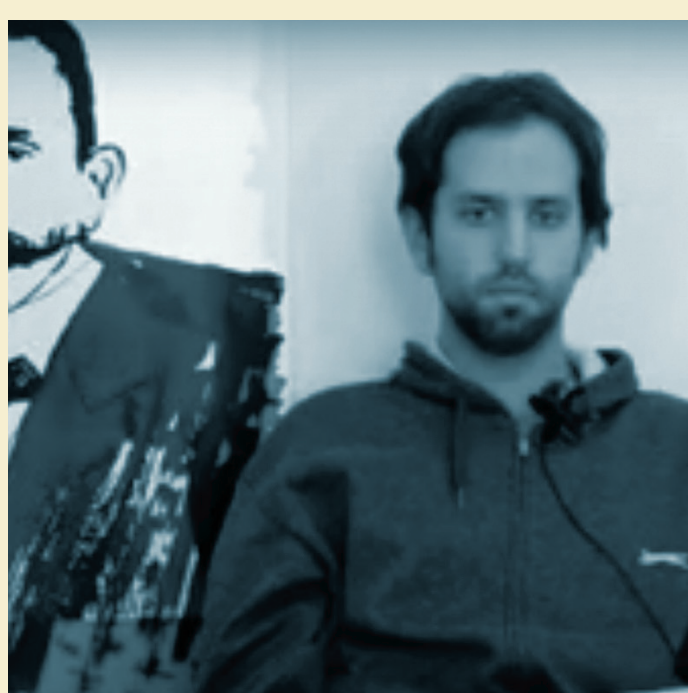
Eseji, zbrani v knjigi, pokrivajo raznolika področja od razvoja znanosti in evropskih povezav v bodočnosti, demokracije in krize v sedanosti, pa do domnevnega in dejanskega vpliva preteklosti na naše življenje. Vrednoti, ki ju avtor vseskozi izpostavlja, sta dvom v to, kar nam govorijo, in necenzurirana izpoved resnice, kakršna koli ta resnica pač je.

Ko je zablestel še z intervjujema v *Mladini* in *Studu City*, se je zdelo, da je rojen novi as slovenske govornice in pisane misli. A mladec je bil za to pravzaprav prepameten in se je raje oprijel svojega enako izrazitega talenta za naravoslovje. Danes je tako vpisan na doktorski študij strojništva na slavitem Oxfordu.

Zaradi njegovih esejev ga pogosto zamenjujejo za »mladega filozofa«, kar je eden izmed razlogov zaradi katerih je objavil knjižico *Proti filozofiji* (2012).

JURE ALEKSEJEV

- *Za pest esejev*: [nekaj predlogov za spremembo ustave], 2011
- *Proti filozofiji*, 2012

ALJAŽ JELENKO

Aljaž Jelenko je maturiral leta 2010 na Prvi gimnaziji Maribor. Istega leta je kot srednješolec osvojil zlato medaljo na filozofski olimpijadi (*The International Philosophy Olympiad – IPO*).

Od tedaj mu je ostala navezanost na Wittgensteina, ki jo skuša vplesti v preučevanje različnih življenjskih oblik, povezanih z duševnimi motnjami. Je magister psihologije. Študijsko se je izpopolnjeval na Oddelku za klinično psihologijo Univerze Denis Diderot v Parizu.

Poljudno je objavljajl v *Katedri*, *Tribuni*, *Šolskih razgledih*, *Filozofiji* na maturi, *Psihološkem inkubatorju*, aktiven pa je tudi na portalu mariborskih Zofijinih ljubimcev. Stalno je zaposlen kot analitik človeških virov v Evropski centralni banki.

ALJAŽ JELENKO

- *Skrivam, torej sem*: življenjski nauki pacientov slavnih terapevtov in drugih znanih oseb s psihičnimi težavami, 2020
- *Fiktivnost dialoga ali Zakaj se nikoli ne moremo zares razumeti*, 2012

ARIELA HERČEK

Nekdanja dijakinja Prve gimnazije.

ARIELA HERČEK

- *Klic tišine*, 2013
- *Alter ego*, 2017
- *Minljivost bližine*, 2019

VITO LAVRENČIČ

Vito Lavrenčič je mlad pisatelj iz Zg. Kungote, bivši dijak Prve gimnazije Maribor.

VITO LAVRENČIČ

- *Titanija. Del 1, Steklene solze*, 2013
- *Varuh*, 2014

NIKA MATANOVIČ

Mlada avtorica iz Selnice ob Dravi je v letu 2020 zaključila šolanje na Prvi gimnaziji v Mariboru. Pri rosnih 16-ih letih je napisala in izdala že dva romana, pripravlja pa tretjega. Na vprašanje, ali mladi sploh še berejo knjige, odgovori spodbudno: »Beremo, morda se razlikujemo le po tem, kateri žanr nam je blizu in ali beremo tiskane knjige ali sodobnejše e-knjige.«

»Zase bi rekla, da sem običajna šestnajstletnica, ki se rada smeji, družiti s prijatelji in spoznava nove stvari. Izjemno rada berem in pišem, vendar se zaradi tega ne počutim bolj posebno od svojih vrstnikov. To je pač nekaj, kar me veseli in spremlja vse življenje, zato se prepuščam toku ustvarjanja in gledam, kam me pelje. Že v vrtcu sem si izmišljevala zgodbe, ki jih je nato po nareku zapisala mama Nataša,« pripoveduje Nika, ki ni rada počivala in je velikokrat namesto vzgojiteljice sovrstnikom pripovedovala lastne pravljice.

Takrat si je od vsega najbolj želela, da bi čim prej spoznala črke in začela pisati. Zgodbe in zgodbe so kmalu zapisane našle mesto v majhnih beležkah.

NIKA MATANOVIČ

- *Brez panike*, 2013
- *Razred*, 2016